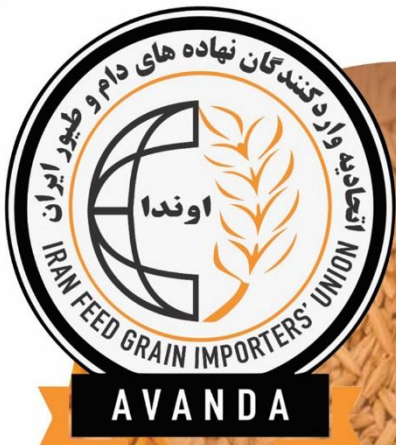

بررسی بازار جهانی و تغییرات قیمت نهاده‌های
اساسی صنایع خوارک دام و طیور بعد از شیوع

کووید-۱۹

گروه مطالعات و پژوهش‌های
اتحادیه واردکنندگان نهاده‌های دام و طیور ایران

A
V
A
N
D
A

IRAN FEED GRAIN IMPORTERS UNION

اتحادیه واردکنندگان نهاده‌های دام و طیور ایران

اوندایا

چکیده

در این تحقیق به بررسی وضعیت تولید، صادرات و واردات نهاده های اساسی صنایع خوراک دام و طیور (ذرت، جو، سویا و کنجاله سویا)، در جهان با تاکید بر اثرات شیوع کووید-۱۹ پرداخته شده است. نتایج تحقیق نشان می دهد، کشورها پس از شیوع کووید-۱۹، سیاست های ممنوعیت/سهمیه بندی صادرات به منظور اطمینان از ذخایر داخلی خود و محدودیت واردات به منظور کنترل شیوع این بیماری به واسطه واردات کالاها را اجرا کرده اند.

همچنین بررسی واردات نهاده های اساسی به تفکیک مبادی صادراتی نشان می دهد که حدود ۸۰ درصد واردات چهار نهاده اساسی از بنادر کشورهای ترکیه، انگلستان، هلند، امارات متحده عربی، سوئیس، سنگاپور و فدراسیون روسیه به ج.ا. ایران صادر شده است که اغلب آنها به جز روسیه به عنوان کشور ثالث محسوب شده و کشور اصلی صادر کننده این نهاده ها نیستند.

گروه تحقیق و پژوهش اتحادیه نهاده های دامی

صفحه: ۲	تاریخ: مرداد ۱۴۰۰	ویرایش نهایی
---------	-------------------	--------------

فهرست مطالب

۴	۱.مقدمه
۴	۲.حجم تولید جهانی کالای اساسی
۵	۳.حجم صادرات جهانی کالای اساسی
۷	۴.حجم واردات جهانی کالای اساسی
۸	۵.تغییرات قیمت جهانی کالای اساسی
۱۰	۶.واردات ج.ا.ا در نهاده های اساسی صنعت دام و طیور
۱۳	۷.سیاست های تجاری کشورها در زمینه مواد غذایی پس از شیوع کرونا
۱۴	۸.جمع بندی
۱۵	۹.منابع و مراجع

گروه تحقیق و پژوهش اتحادیه نهاده های دامی

صفحه: ۳	تاریخ: مرداد ۱۴۰۰	ویرایش نهایی
---------	-------------------	--------------

۱. مقدمه

صنعت خوراک دام و طیور با سابقه‌ای بیش از نیم قرن در ایران، درصد قابل توجهی از نیروی کار را در بخش‌های کشاورزی، دامپروری، صنعتی، بازرگانی و خدماتی مشغول کرده و از جنبه تولیدی بعنوان یکی از کالاهای استراتژیک، جایگاه خاصی را در مباحث اقتصادی و اجتماعی دارد. مهمترین گام در تولید خوراک دام و طیور تأمین مواد اولیه آن یعنی غلات (ذرت، جو، سویا و گندم)، کنجاله‌ها و ضایعات صنایع تبدیلی کشاورزی و دامی می‌باشد. از این جهت صنعت خوراک دام و طیور وابستگی شدیدی به بخش کشاورزی داشته و تغییرات عوامل موثر بر بخش کشاورزی، این صنعت و سایر بخش‌های وابسته مثل گاو‌داری‌ها و مرغداری‌ها را متأثر می‌سازد.

با توجه به اهمیت صنعت خوراک دام و طیور در زنجیره تولید داخلی و همچنین اهمیت این صنعت برای امنیت غذایی در این تحقیق سعی می‌شود تا تحولات تولید، صادرات، واردات و قیمت چهار نهاده اساسی در صنایع خوراک دام و طیور (ذرت، جو، سویا و کنجاله سویا) بررسی گردد و تاثیر انتشار کرونا بر تحولات قیمتی این محصولات در آینده پیش‌بینی شود. تحولات قیمتی این محصولات با توجه به جایگاه آنها در زنجیره غذایی انسان و در تولید سایر محصولات بخش کشاورزی، اثرات بسزایی بر اقتصاد داخلی و سفره غذایی افراد خواهند داشت.

در این تحقیق ابتدا سیاست‌های جدید تجاری کشورها در مورد تجارت مواد غذایی در پاسخ به شیوع کرونا بررسی می‌شود. در بخش‌های سوم، چهارم و پنجم به ترتیب حجم تولید جهانی، صادرات و واردات کالاهای اساسی بررسی می‌شود. در بخش ششم تحولات قیمت کالاهای اساسی صنایع خوراک دام و طیور بررسی و در بخش آخر نتیجه‌گیری ارائه می‌گردد.

۲. حجم تولید جهانی کالاهای اساسی

در این قسمت سعی می‌شود تا حجم تولید جهانی سه کالای اساسی ذرت، جو و سویا بررسی گردد. بر اساس آمار سازمان فائو، حجم تولید جهانی ذرت در سال ۲۰۱۸ برابر ۱۱۴۸ میلیون تن بوده است که حدود ۷۰ درصد تولید جهانی این محصول در چهار کشور امریکا (۳۴ درصد)، چین (۲۲ درصد)، برزیل (۷ درصد)، آرژانتین (۴ درصد) و اوکراین (۳ درصد) انجام می‌شود. در پانل الف شکل شماره (۱)، کشورهای منتخب برتر در تولید این محصول به همراه حجم تولیدشان (بر حسب میلیون تن) نمایش داده شده‌اند. همانطور که مشاهده می‌شود، در سال ۲۰۱۸، ۳۹۲ میلیون تن ذرت در امریکا و ۲۵۷ میلیون تن در چین تولید شده است. نکته مهم دیگر آن است که بین ۱۲ کشور برتر در تولید ذرت که ۸۴ درصد تولید جهانی آن را به خود اختصاص داده‌اند، سه کشور امریکا، چین و فرانسه به شدت درگیر این بیماری هستند.

در پانل ب شکل شماره (۱)، کشورهای عمده تولید کننده جو در دنیا نمایش داده شده‌اند. کل تولید جهانی جو در سال ۲۰۱۸ برابر ۱۲۸۹ میلیون تن بوده است که ۵۰ درصد آن در دو کشور امریکا (۳۹۶ میلیون تن) و چین (۲۵۹ میلیون تن) تولید شده است. بیش از ۸۰ درصد محصول جو در ۱۶ کشور امریکا، چین، برزیل، آرژانتین، اوکراین، اندونزی، هند، روسیه، مکزیک، فرانسه، کانادا، رومانی، اسپانیا، افریقای جنوبی، آلمان و ترکیه تولید می‌شود. همانطور که ملاحظه می‌شود کشورهای امریکا، چین، فرانسه، اسپانیا، آلمان و ترکیه جزو کشورهای اصلی درگیر با ویروس کرونا در جهان هستند.

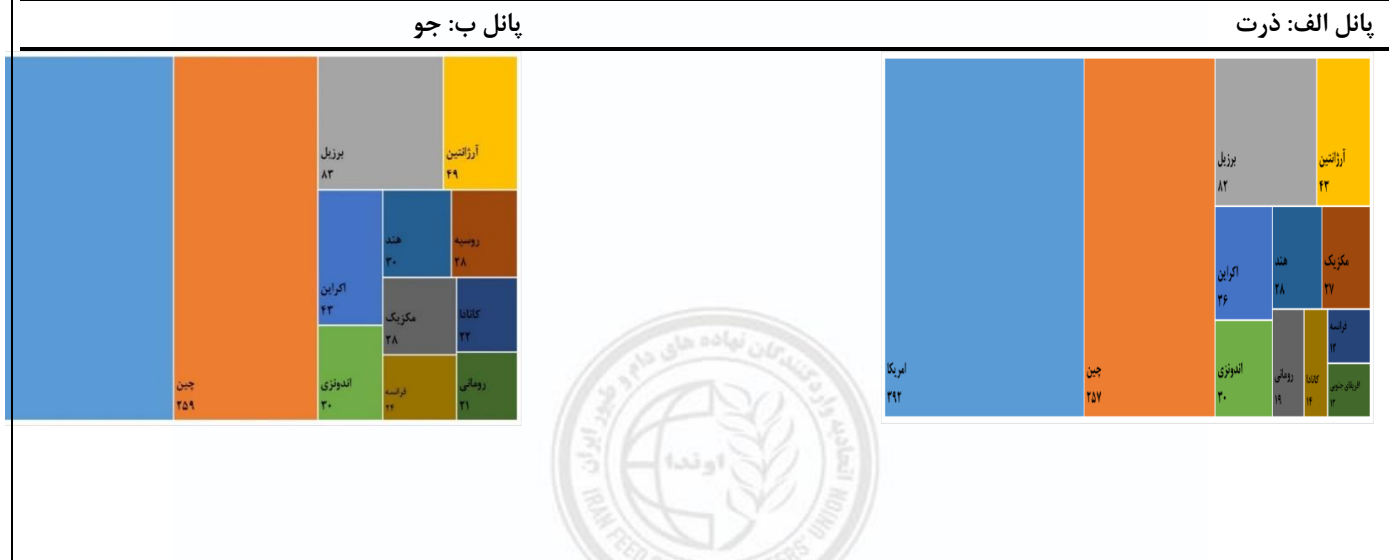
کل تولید لوبیای سویا در جهان در سال ۲۰۱۸ برابر ۳۴۸ میلیون تن بوده است. در پانل (ج) شکل شماره (۱) کشورهای برتر در تولید سویا در جهان (به همراه حجم تولید سال ۲۰۱۸ آنها) نمایش داده شده‌اند. تقریباً ۸۰ درصد سویا در سه کشور امریکا (۱۲۴ میلیون تن)، برزیل (۱۱۸ میلیون تن) و آرژانتین (۳۸ میلیون تن) تولید می‌شود. حدود ۹۵ درصد محصول سویا در جهان در نه کشور امریکا، برزیل، آرژانتین، چین، هند، پاراگوئه، کانادا، اوکراین و روسیه تولید می‌شود.

گروه تحقیق و پژوهش اتحادیه نهاده‌های دامی

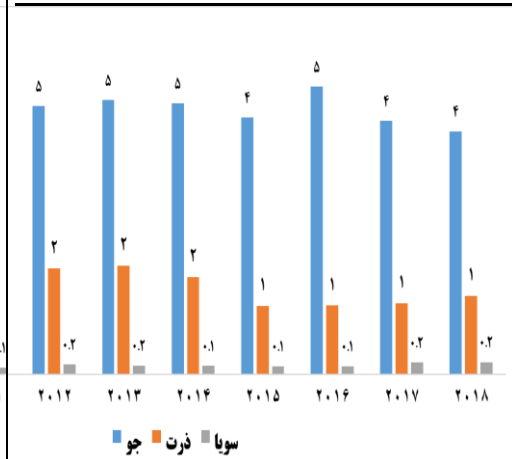
ویرایش نهایی	تاریخ: مرداد ۱۴۰۰	صفحه: ۴
--------------	-------------------	---------

در پانل (د) شکل شماره (۱) روند تولید سه محصول اساسی ذرت، جو و سویا در ایران طی دوره زمانی ۲۰۱۰-۲۰۱۸ نمایش داده شده است. همانطور که مشاهده می شود، طی دوره مورد بررسی حجم تولید جو به مراتب بیشتر از ذرت و سویا بوده و بین ۴ تا ۵ میلیون تن در نوسان بوده است. میزان تولید ذرت در نیمه اول دهه میلادی ۲۰۱۰ برابر ۲ میلیون تن در سال بوده است که در نیمه دوم به ۱ میلیون تن در سال کاهش یافته است. میزان تولید سویا در ایران به مراتب کمتر از دو محصول ذرت و جو می باشد و طی دوره مورد بررسی بین ۱۰۰ تا ۲۰۰ هزار تن در سال در نوسان بوده است.

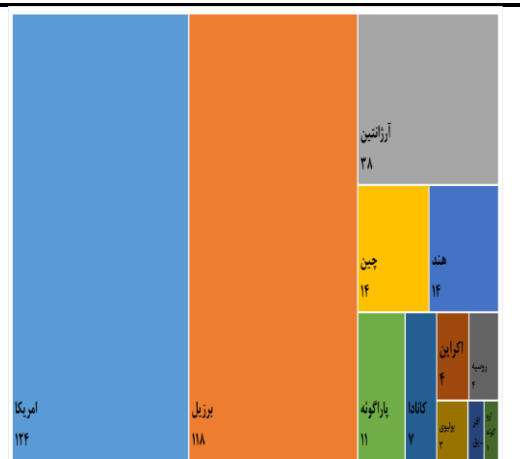
شکل (۱). حجم تولید (میلیون تن) ذرت، جو و سویا در کشورهای منتخب برتر در جهان در سال ۲۰۱۸

پانل د: حجم تولید ذرت، جو و سویا در ایران

پانل ج: سویا

۳. حجم صادرات جهانی کالاهای اساسی

در شکل شماره (۲) ارزش دلاری صادرات (به میلیارد دلار) چهار کالای اساسی ذرت، جو، سویا و کنجاله سویا توسط کشورهای برتر نمایش داده شده است. کل صادرات ذرت در سال ۲۰۲۰ برابر ۳۶ میلیارد دلار بوده است. ۸۰ درصد ذرت دنیا توسط کشورهای

گروه تحقیق و پژوهش اتحادیه نهاده های دامی		
صفحه: ۵	تاریخ: مرداد ۱۴۰۰	ویرایش نهایی

امریکا (۲۶ درصد)، آرژانتین (۱۷ درصد)، برزیل (۱۶ درصد)، اوکراین (۵ درصد)، فرانسه (۲ درصد) و رومانی (۱ درصد) صادر شده است.

در پانل (ب) شکل شماره (۲) حجم صادرات (به میلیارد دلار) جو نمایش داده شده است. کل صادرات جو در دنیا در سال ۲۰۲۰ برابر ۷,۴ میلیارد دلار بوده است که از این مقدار بیش از ۸۰ درصد آن توسط کشورهای فرانسه، استرالیا، روسیه، اوکراین، آرژانتین، کانادا، آلمان و انگلستان به دنیا صادر شده است.

در پانل (ج) شکل شماره (۲) حجم صادرات (به میلیارد دلار) لوبیای سویا نمایش داده شده است. کل صادرات سویا در دنیا در سال ۲۰۲۰ برابر ۶۴ میلیارد دلار بوده است که از این مقدار حدود ۸۵ درصد آن توسط کشورهای برزیل و امریکا به دنیا صادر شده است. محاسبات نشان می دهد، بیشترین عملکرد صادراتی (نسبت صادرات به تولید) در دنیا بین سه محصول ذرت، جو و سویا مربوط به سویا می باشد. به عبارت دیگر ضریب مصرف داخلی دو محصول جو و ذرت در کشورهای عمده تولید کننده این محصولات مانند امریکا و چین بالا می باشد و در صورت تداوم شیوع بیماری کرونا در این کشورها و کاهش حجم تولید این محصولات ممکن است میزان محصولات مذکور در این کشورها کاهش یافته و حتی میزان واردات آنها نیز افزایش یابد.

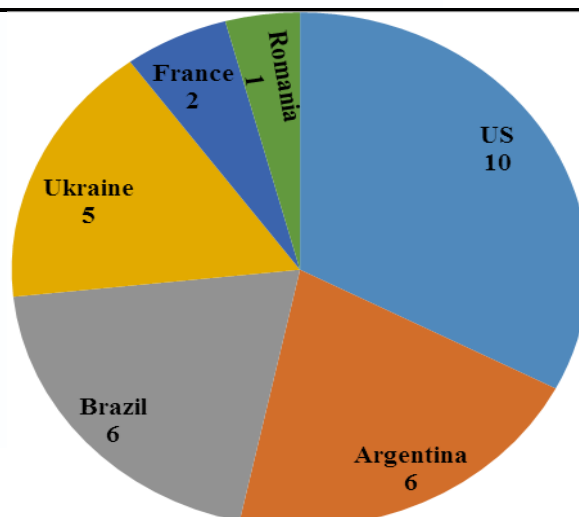
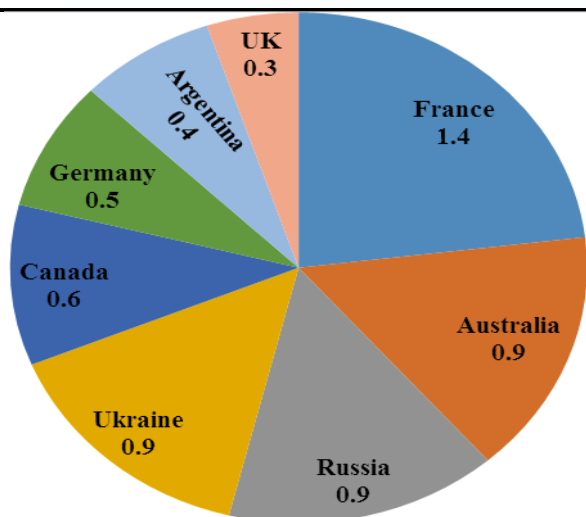
در پانل (د) شکل شماره (۳) حجم صادرات (به میلیارد دلار) کنجاله سویا نمایش داده شده است. کل صادرات کنجاله سویا در دنیا در سال ۲۰۲۰ برابر ۲۴ میلیارد دلار بوده است که از این مقدار حدود ۸۰ درصد آن توسط کشورهای آرژانتین، برزیل، امریکا، هلند و آلمان به دنیا صادر شده است.

شکل (۲). حجم صادرات (میلیارد دلار) ذرت، جو، سویا و کنجاله سویا در کشورهای منتخب برتر در جهان در سال ۲۰۲۰

پانل ب: جو

پانل الف: ذرت

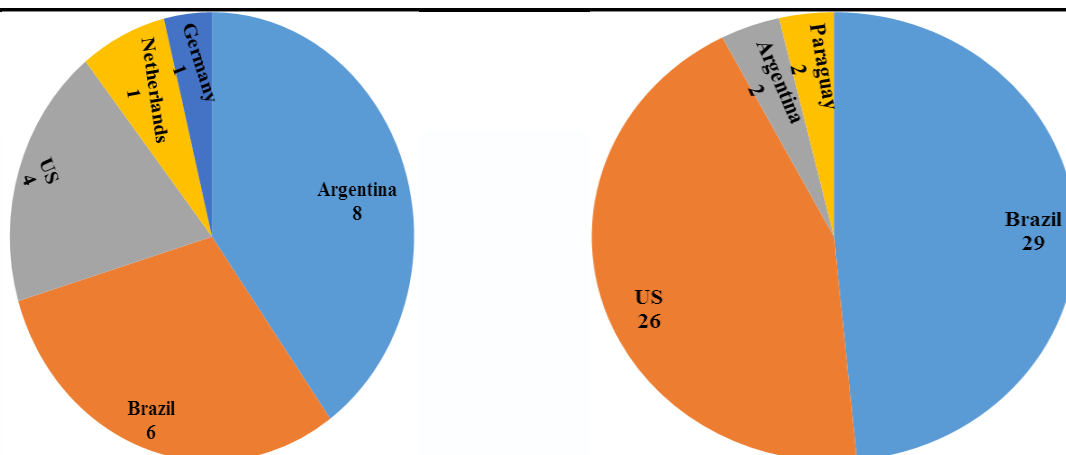
پانل د: کنجاله سویا

پانل ج: سویا

گروه تحقیق و پژوهش اتحادیه نهاده های دامی

صفحه: ۶	تاریخ: مرداد ۱۴۰۰	ویرایش نهایی
---------	-------------------	--------------

۴. حجم واردات جهانی کالاهای اساسی

در شکل شماره (۳) حجم واردات (به میلیارد دلار) چهار محصول اساسی ذرت، جو، سویا و کنجاله سویا توسط کشورهای برتر نمایش داده شده است. در پانل الف واردات ذرت به تفکیک کشورها نمایش داده شده است. کل واردات ذرت در سال ۲۰۲۰ برابر ۳۸ میلیارد بوده است و ۵۰ درصد آن توسط ده کشور ژاپن، چین، کره جنوبی، مکزیک، ویتنام، مصر، اسپانیا، هلند، کلمبیا و ایتالیا وارد شده است.

در پانل ب شکل (۳) حجم واردات جو توسط کشورهای عمده نمایش داده شده است. در سال ۲۰۲۰، واردات جو در دنیا برابر ۷ میلیارد بوده است و ۶۰ درصد آن توسط هفت کشور چین، عربستان سعودی، هلند، بلژیک، آلمان، ژاپن، آلمان و مراکش وارد شده است.

در پانل ج) حجم واردات سویا توسط کشورهای عمده نمایش داده شده است. در سال ۲۰۲۰، واردات سویا در دنیا برابر ۶۵ میلیارد دلار بوده و ۷۲ درصد آن توسط پنج کشور چین، آرژانتین، تایلند و آلمان وارد شده است.

در پانل د) حجم واردات کنجاله سویا توسط کشورهای عمده نمایش داده شده است. در سال ۲۰۲۰، واردات کنجاله سویا در دنیا برابر ۲۵ میلیارد دلار بوده و ۴۰ درصد آن توسط نه کشور اندونزی، ویتنام، فرانسه، لهستان، تایلند، هلند، فیلیپین، اسپانیا و انگلستان وارد شده است. ج. ایران در سال ۲۰۱۸ یک و نیم میلیون تن کنجاله از دنیا وارد کرده و در رتبه هفدهم قرار گرفته است. همانطور که در نمودار شماره ۴ مشاهده می شود وارد کنندگان مهم کالاهای اساسی یعنی ذرت، جو، سویا و کنجاله سویا در دنیا (مانند ژاپن، کره جنوبی، اسپانیا، چین، آلمان و ایتالیا) به شدت تحت تاثیر ویروس کرونا در سال ۲۰۲۰ قرار گرفتند و به جهت مقابله با این ویروس محدودیت های اجتماعی و عکس العمل هایی انجام دادند. یکی از دلایل کاهش قیمت این محصولات در سه ماهه نخست سال میلادی ۲۰۲۰ احتمالاً به دلیل انقباض تقاضای جهانی از سوی کشورهای مذکور بوده است.

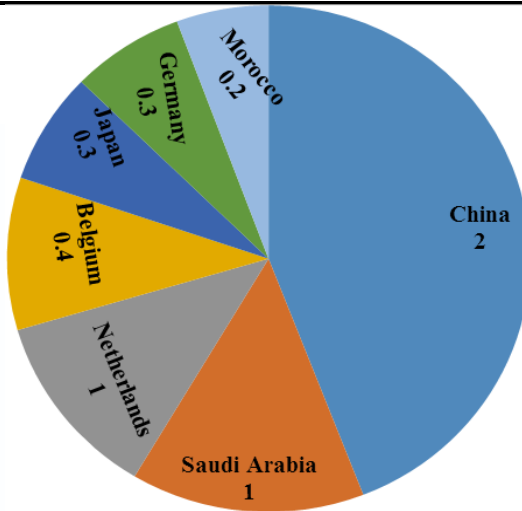
شکل (۳). حجم واردات (میلیارد دلار) ذرت، جو، سویا و کنجاله سویا در کشورهای منتخب برتر در جهان در سال ۲۰۲۰

پانل ب: جو

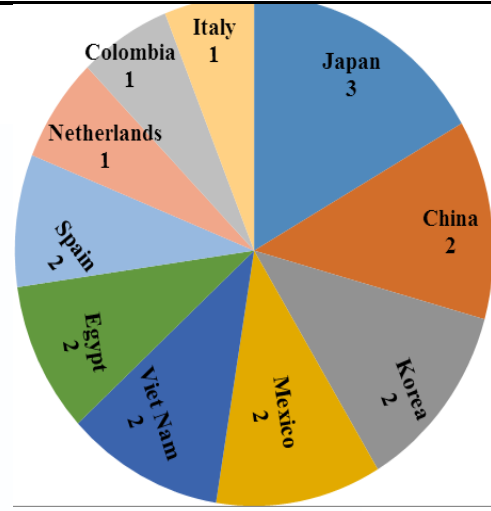
پانل الف: ذرت

گروه تحقیق و پژوهش اتحادیه نهاده های دامی

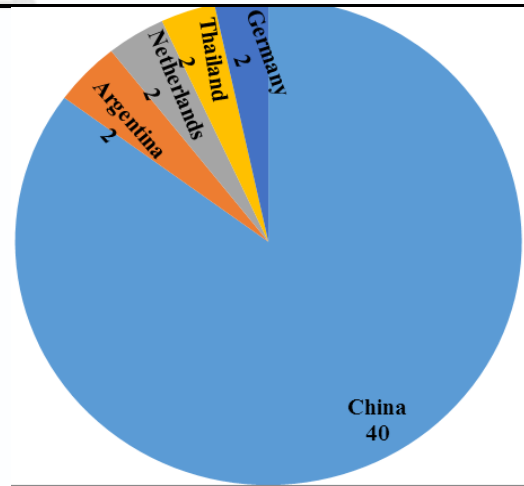
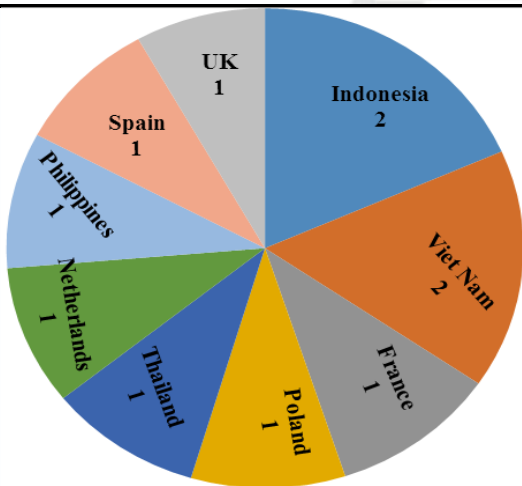
صفحه: ۷	تاریخ: مرداد ۱۴۰۰	ویرایش نهایی
---------	-------------------	--------------

پانل د: کنجاله سویا

پانل ج: سویا

۵. تغییرات قیمت جهانی کالاهای اساسی

در پانل الف شکل شماره (۴) متوسط قیمت ماهیانه کالاهای اساسی (قیمت دلاری هر تن) نهاده های اساسی طی دوره زمانی ۲۰۱۹-۲۰۲۱ نمایش داده شده است. همانطور که مشاهده می شود قیمت محصولات طی دوره مورد بررسی حالت نوسانی دارند. در تعدادی از فصول تورم قیمتها وجود داشته و در دوره های بعدی قیمت ها کاهش یافته اند. قیمت ذرت بعد از نیمه اول سال میلادی ۲۰۱۹ روندی کاهشی داشته است و انتظار بر این بوده تا در فصل اول ۲۰۲۰ قیمت این محصول رشد پیدا کند. چراکه بعد از رشد

گروه تحقیق و پژوهش اتحادیه نهاده های دامی

ویرایش نهایی	تاریخ: مرداد ۱۴۰۰	صفحه: ۸
--------------	-------------------	---------

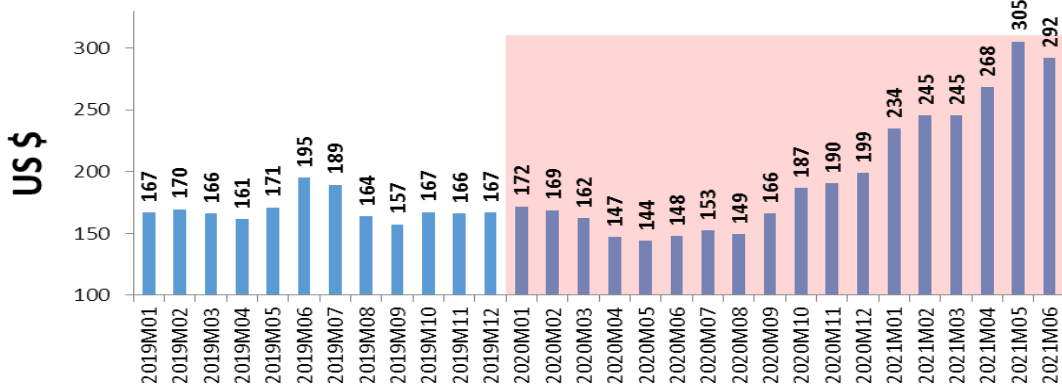
۲۰ درصدی در فصل دوم ۲۰۱۹، در فصل سوم ۲۰۱۹ رشد منفی ۱۷ درصدی و در فصل چهارم رشد منفی ۰،۱ درصدی داشته است. از این رو انتظار بر افزایش قیمت این محصول در سطح جهانی بوده است. اما به دلیل شیوع کرونا و افت تقاضا از سوی وارد کنندگان عمده، قیمت این محصول تا ماه پنجم ۲۰۲۰ روند کاهشی داشته است اما از ماه ششم ۲۰۲۰ تا ماه پنجم ۲۰۲۱ در روند افزایش قیمت قرار گرفته است. در ماه ششم ۲۰۲۱ قیمت ذرت کاهش یافته و انتظار کاهش قیمت در ماه های آتی وجود دارد. قیمت جو بعد از رشد مثبت در فصل دوم ۲۰۱۹ و رشد منفی بزرگ در فصل سوم ۲۰۱۹، در فصل چهارم ۲۰۱۹ و فصل اول ۲۰۲۰ ثابت باقی مانده است. در ماه های پنجم لغایت هشتم ۲۰۲۰ قیمت این نهاده نسبت به فصل اول ۲۰۲۰ کاهش یافته و در نرخ ۸۰ دلار در هر تن ثابت بوده است.

قیمت جهانی هر تن سویا طی سه فصل اول ۲۰۱۹ روندی کاهشی داشته است اما در فصل چهارم رشد مثبت ۰،۴ درصدی را تجربه کرد. سپس در فصل اول و دوم ۲۰۲۰ قیمت این محصول به میزان کاهش یافت. به نظر می رسد یکی از دلایل کاهش قیمت این محصول عمده به دلیل کاهش تقاضای کشورهایمانند چین، آلمان و اسپانیا بعد از شیوع گسترده و ویروس کرونا باشد. اما از ماه ششم ۲۰۲۰ تا ماه پنجم ۲۰۲۱ در روند افزایش قیمت قرار گرفته است. در ماه ششم ۲۰۲۱ قیمت سویا کاهش یافته و انتظار کاهش قیمت در ماه های آتی وجود دارد.

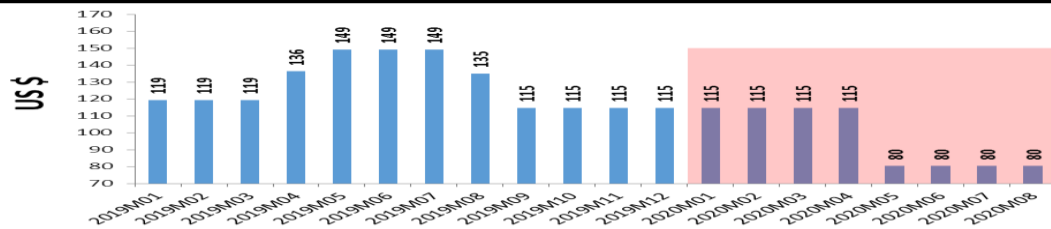
قیمت کنجاله طی فصل اول ۲۰۱۹ روند کاهشی داشته است اما پس از آن از فصل دوم ۲۰۱۹ تا فصل اول ۲۰۲۰ قیمت این محصول افزایش یافته است. قیمت کنجاله از اوسط ۲۰۲۰ تا ماه اول ۲۰۲۱ افزایشی بوده است اما طی ماه های دوم لغایت ششم ۲۰۲۱ کاهش یافته است.

شکل (۴). پویایی های قیمت نهاده های اساسی طی دوره ۲۰۱۹-۲۰۲۱

پانل الف: پویایی های قیمت ذرت

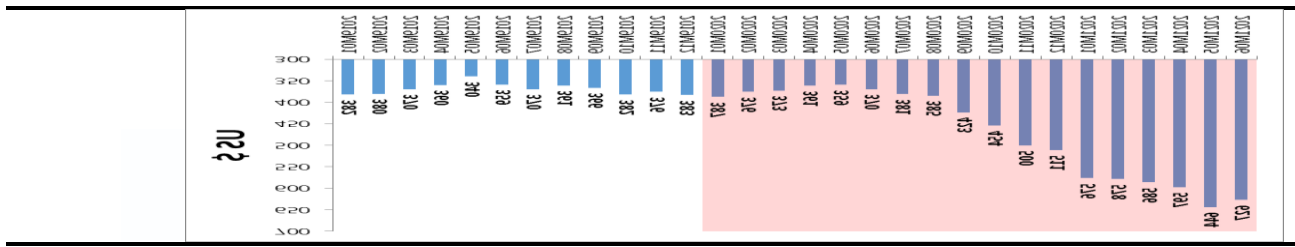
پانل ب: پویایی های قیمت جو

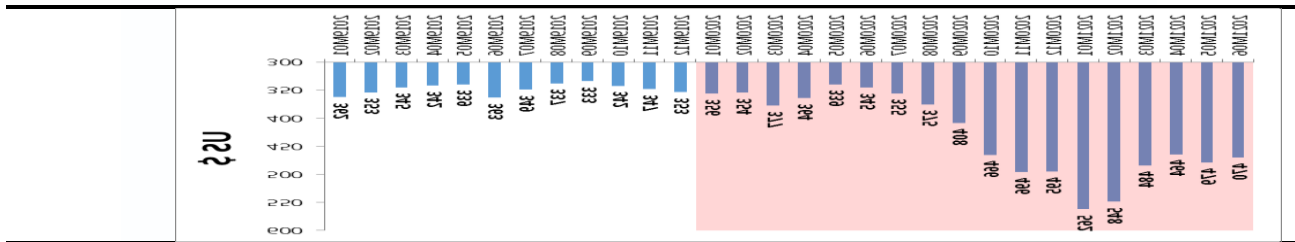
پانل ج: پویایی های قیمت سویا

گروه تحقیق و پژوهش اتحادیه نهاده های دامی

صفحه: ۹	تاریخ: مرداد ۱۴۰۰	ویرایش نهایی
---------	-------------------	--------------

پنل د: پویایی های قیمت کنجاله سویا

۶. واردات ج.ا. ایران در نهاده های اساسی صنعت خوراک دام و طیور

بر اساس آمار گمرک ج.ا. ایران، کل واردات چهار نهاده ذرت، جو، سویا و کنجاله سویا در سال ۱۳۹۹ به ترتیب برابر ۱۰، ۲، ۱ و ۲ میلیون تن بوده است. بر اساس این آمار تامین نهاده های اساسی صنعت خوراک دام و طیور به شدت به واردات وابسته می باشد. بر اساس نظرات متولیان صنعت دام و طیور قسمت اعظم نهاده های اساسی این صنعت از کشورهای برزیل، آرژانتین، روسیه، اکراین، هند و تعدادی از کشورهای اروپایی مانند آلمان، رومانی و فرانسه وارد می شود. در نمودار شماره ۶ ارزش دلاری و تناژ چهار نهاده وارد شده طی چهار سال ۱۳۹۶-۱۳۹۹ نمایش داده شده است.

بر اساس آمار گمرک در سال ۱۳۹۹، بیش از ۴ میلیارد دلار چهار نهاده اساسی وارد کشور شده است که ۸۰ درصد آنها از بنادر کشورهای ترکیه، انگلستان، هلند، امارات متحده عربی، سوئیس، سنگاپور و فدراسیون روسیه وارد ایران شده است. از ۴ میلیارد دلار واردات نهاده های اساسی، ۲،۵ میلیارد دلار مربوط به واردات ذرت، ۴۶۵ میلیون دلار واردات جو، ۲۷۶ میلیون دلار واردات سویا و ۷۹۴ میلیون دلار واردات کنجاله سویا بوده است.

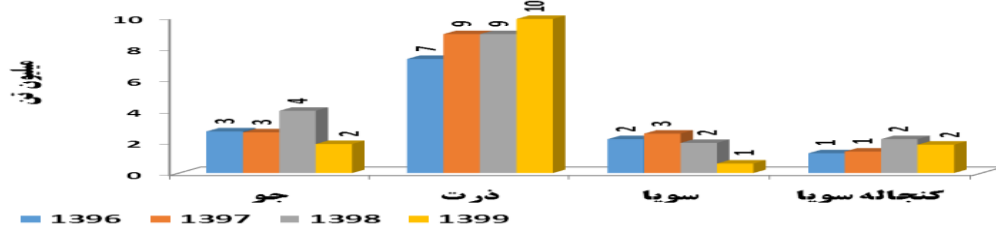
شکل (۵). ارزش دلاری و تناژ واردات ذرت، جو، سویا و کنجاله سویا به ج.ا. ایران

پنل الف: تناژ واردات (میلیون تن)

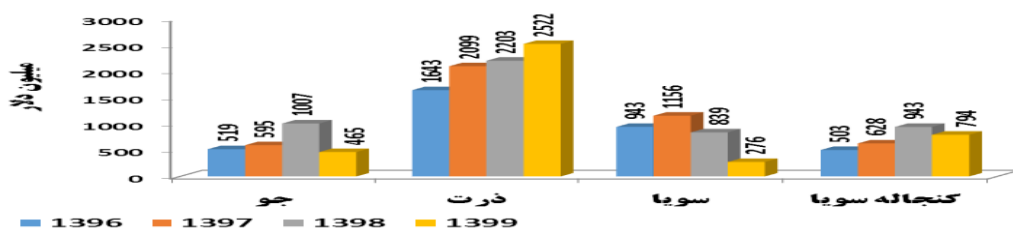
منبع: یافته های تحقیق بر اساس داده های خام گمرک ج.ا. ایران

مهمترین کشورهای صادر کننده ذرت به ایران عبارتند از: امارات متحده عربی (۳۹۵ میلیون دلار)، انگلستان (۳۳۵ میلیون دلار)، هلند (۳۰۷ میلیون دلار)، ترکیه (۳۰۱ میلیون دلار)، سوئیس (۲۵۵ میلیون دلار) و سنگاپور (۲۵۳ میلیون دلار).

گروه تحقیق و پژوهش اتحادیه نهاده های دامی		
صفحه: ۱۰	تاریخ: مرداد ۱۴۰۰	ویرایش نهایی

پانل ب: ارزش دلاری واردات (میلیون دلار)

مهمترین کشورهای صادر کننده جو به ایران عبارتند از: فدراسیون روسیه (۱۱۵ میلیون دلار)، امارات متحده عربی (۹۰ میلیون دلار)، آلمان (۸۰ میلیون دلار)، ترکیه (۵۹ میلیون دلار)، انگلستان (۵۷ میلیون دلار) و عمان (۱۶ میلیون دلار).

مهمترین کشورهای صادر کننده سویا عبارتند از انگلستان (۱۴۲ میلیون دلار)، هلند (۶۵ میلیون دلار) و سنگاپور (۲۸ میلیون دلار).

مهمترین کشورهای صادر کننده کنجاله سویا به ایران عبارتند از ترکیه (۲۸۸ میلیون دلار)، هلند (۱۴۴ میلیون دلار)، سوئیس (۱۱۳ میلیون دلار) و اتریش (۱۰۲ میلیون دلار).

همانطور که مشاهده می شود بین آمار اعلام شده از سوی گمرک و نظر متولیان صنعت دام و طیور اختلاف اساسی وجود دارد. بررسی توان تولیدی کشورها و همچنین آمار صادرات آنها نشان می دهد هیچگاه کشورهایی مانند ترکیه، انگلستان، سوئیس، امارات متحده عربی، سنگاپور تولید کننده و صادر کننده عمده این محصولات نبوده و نیستند. اختلاف بین آمار گمرک و نظر متولیان صنعت خوراک دام و طیور می تواند به طور عمده ناشی از دو عامل باشد. خرید و فروش غلات عمدتاً توسط چهار شرکت بزرگ ADM، Bonge، Cafko و Dreemfood انجام می شود که احتمالاً این شرکتها انبارهایی در سرتاسر جهان دارند و تقاضای وارد کنندگان را از نزدیک ترین محل دپوی غلات تامین می کنند. عامل محتمل دوم مربوط به تحریمها می شود. واردکنندگان ایرانی مجبور هستند کالاها را به یک یا چند کشور ثالث برده تا بتوانند پول را به کشور تامین کننده غلات پرداخت کنند.

در جدول شماره (۱)، ارزش دلاری (میلیون دلار)

واردات ج.ا. ایران در چهار نهاده اساسی صنعت خوراک دام و طیور طی دو سال ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ به تفکیک کشورهای عمده صادر کننده آورده شده است. در سطر اول این جدول، کل واردات ج.ا. ایران به تفکیک چهار نهاده و کل واردات چهار نهاده و کل واردات کشور در دو سال ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ آورده شده است. همانطور که مشاهده می شود، کل واردات چهار نهاده اساسی از ۴,۵ میلیارد دلار در سال ۱۳۹۸ با رشدی ۱۱ درصدی به حدود ۵ میلیارد دلار افزایش یافته است. در سال ۱۳۹۹، بیشترین میزان واردات بین چهار نهاده اساسی مربوط به ذرت می باشد که با رشدی ۵ درصدی از ۲,۱ میلیارد دلار به ۲,۲ میلیارد دلار افزایش یافته است. واردات جو در سال ۱۳۹۸ حدود ۶۰۰ میلیون دلار بوده است که با رشد ۷۰ درصدی به یک میلیارد دلار افزایش یافته است. واردات کنجاله سویا در سال ۱۳۹۸ تقریباً برابر ۱,۱ میلیارد دلار بوده است که با نرخ کاهش ۲۷ درصدی به ۸۳۹ میلیون دلار کاهش یافته

گروه تحقیق و پژوهش اتحادیه نهاده های دامی

صفحه: ۱۱	تاریخ: مرداد ۱۴۰۰	ویرایش نهایی
----------	-------------------	--------------

است. در مقابل واردات سویا با رشد ۵۰ درصدی از ۶۰۰ میلیون دلار به ۹۰۰ میلیون دلار افزایش یافته است. بررسی واردات نهاده های اساسی به تفکیک مبادی صادراتی نشان می دهد که حدود ۸۰ درصد واردات چهار نهاده اساسی از بنادر کشورهای ترکیه، انگلستان، هلند، سوئیس، فدراسیون روسیه، امارات متحده عربی و سنگاپور به ج.ا. ایران صادر شده است که اغلب آنها به جز روسیه به عنوان کشور ثالث محسوب شده و کشور اصلی صادر کننده این نهاده ها نیستند. مقایسه ارزش دلاری واردات چهار نهاده مورد بحث بین دو سال ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ نشان می دهد، واردات از بنادر کشورهای ترکیه، روسیه، هند و آلمان رشد چشمگیر داشته و در مقابل واردات از بنادر دو کشور سوئیس و سنگاپور به شدت کاهش یافته است.

جدول (۱). ارزش دلاری (میلیون دلار) واردات نهاده های اساسی توسط ج.ا. ایران به تفکیک کشورهای صادر کننده

کشور صادر کننده	۱۳۹۸					۱۳۹۹				
	جمع چهار نهاده	کنجاله سویا	سویا	ذرت	جو	جمع چهار نهاده	کنجاله سویا	سویا	ذرت	جو
کل واردات	۱۰۰۷	۲۲۰۳	۸۳۹	۹۴۳	۴۹۹۱	۴۶۵	۲۵۲۲	۲۷۶	۷۹۴	۴۰۵۷
ترکیه	۲۲۸	۴۷۳	۸۸	۱۱۴	۹۰۳	۵۹	۳۰۱	۲۵	۲۸۸	۶۷۳
انگلستان	۵۷	۳۵۲	۱۰۳	۲۴۱	۷۵۳	۵۷	۳۳۵	۱۴۲	۴۷	۵۸۲
هلند	۵۶	۱۵۰	۲۹۶	۱۸۳	۶۸۶	۷	۳۰۷	۶۵	۱۴۴	۵۲۳
امارات متحده عربی	۱۱۲	۱۰۰	۵۲	۵۰	۳۱۴	۹۰	۳۹۵	۷	۲۹	۵۲۱
سوئیس	۱۴	۱۸۹	۲۴۸	۹۷	۵۴۸	۷	۲۵۵	۸	۱۱۳	۳۸۲
سنگاپور	۹	۲۵۷	۱۸	۰	۲۸۴	۵	۲۵۳	۲۸	۰	۲۸۷
فدراسیون روسیه	۲۰۰	۲۹۸	۳	۰	۵۰۱	۱۱۵	۱۶۷	۱	۰	۲۸۴
برزیل	۰	۹۸	۲۹	۰	۱۲۸	۰	۱۶۳	۰	۹	۱۷۲
اتریش	۳۹	۱۴۳	۰	۲۴	۲۰۷	۳	۴۹	۰	۱۰۲	۱۵۴
عمان	۰	۱۲	۰	۰	۱۲	۱۶	۱۳۵	۰	۰	۱۵۱
آلمان	۱۷۱	۲۰	۰	۰	۱۹۱	۸۰	۳۴	۰	۰	۱۱۴
ایتالیا	۰	۵۵	۰	۲۳	۷۸	۰	۳۲	۰	۱۹	۵۱
اوکراین	۱۷	۱۵	۰	۰	۳۲	۰	۴۷	۰	۰	۴۷
هند	۱	۰	۰	۲۱۰	۲۱۱	۲	۰	۰	۴۴	۴۶
سوازیلند	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳۷	۰	۰	۳۷
قزاقستان	۴۴	۲	۱	۰	۴۸	۹	۵	۰	۰	۱۴
چین	۶	۰	۰	۰	۶	۸	۰	۰	۰	۸
قبرس	۵	۱۷	۰	۰	۲۲	۲	۱	۰	۰	۳
رومانی	۰	۱۰	۰	۰	۱۰	۰	۲	۰	۰	۲
تایوان	۰	۱	۰	۰	۱	۰	۲	۰	۰	۲

گروه تحقیق و پژوهش اتحادیه نهاده های دامی

صفحه: ۱۲	تاریخ: مرداد ۱۴۰۰	ویرایش نهایی
----------	-------------------	--------------

کشور صادر کننده	۱۳۹۸					۱۳۹۹				
	جو	ذرت	سویا	کنجاله سویا	جمع چهار نهاده	جو	ذرت	سویا	کنجاله سویا	جمع چهار نهاده
ایسلند	۰	۰	۰	۰	۰	۲	۰	۰	۰	۲
اسلوواکی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۱
مونته نگرو	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۱
فرانسه	۳۶	۱	۰	۰	۳۸	۰	۰	۰	۰	۰
هنگ کنگ	۹	۰	۰	۰	۹	۰	۰	۰	۰	۰

منبع: یافته‌های تحقیق بر اساس داده‌های خام گمرک ج.ا.ایران

۷. سیاست های تجاری کشورها در زمینه مواد غذایی پس از شیوع کرونا

شیوع بیماری کرونا که به دنبال خودش از دست دادن جان عده ای را به دنبال داشته است، از ابعاد اقتصادی نیز با خساراتی همراه است. به طور یقین این بیماری بر فعالیتهای مختلف اقتصادی تاثیرگذار خواهد بود و محصولات غذایی نیز مستثنی نخواهند بود. در خصوص محصولات غذایی یکی از پیامدهای نامطلوب شیوع ویروس کرونا، ممنوعیت صادرات محصولات کشاورزی و غذایی است. از دست دادن بازارهای صادراتی محصولات غذایی و همچنین ممنوعیت واردات این محصولات یکی از آثار منفی شیوع این بیماری است. در حال حاضر بسیاری از صادرکنندگان عمده محصولات غذایی همچون گندم، برنج، دانه های روغنی و ... صادرات خود را متوقف یا به میزان قابل توجهی کاهش داده اند و از طرفی کشورهای وارد کننده نیز با کاهش حقوق ورودی در تلاش برای بالا بردن ذخایر مواد غذایی خود هستند. در این قسمت سعی می شود، بر اساس جدیدترین آمار گردآوری شده توسط سایت مرکز تجارت بین المللی (ITC) سیاست های اجرا شده توسط کشورها در زمینه تجارت مواد غذایی (با تاکید بر چهار کالای اساسی ذرت، جو، سویا و کنجاله سویا) پس از شیوع کرونا در اقتصادهایشان بررسی گردد. بررسی سیاست های اجرا شده در زمینه تجارت مواد غذایی نشان می دهد، مهمترین اقدامات کشورها در خصوص صادرات عبارتند از: محدودیت در صادرات، تغییر تعداد مجوزهای لازم برای صادرات، تعلیق الزام صدور گواهینامه و اعمال سهمیه. عمده ترین سیاست های وضع شده در خصوص واردات عبارتند از: الزامات اخذ مجوز، محدودیت و یا ممنوعیت واردات به دلیل اقدامات بهداشتی و بهداشت گیاهی (SPS)، حذف و یا کاهش تعرفه، افزایش سهمیه وارداتی و حذف اقدامات ضد قیمت شکنی (آنتی دامپینگ). بر اساس آخرین آمار مرکز تجارت بین المللی (ITC)، ۹۲ کشور به خاطر شیوع ویروس کووید-۱۹ در مقابل واردات و صادرات، سیاست های محدودکننده/آزادسازی تجاری اتخاذ کردند. از این ۹۲ کشور، ۳۵ کشور سیاستهای خاص تجارت مواد غذایی را اعمال کرده اند. محصول غذایی که بیشترین محدودیت چه در صادرات و چه در واردات در مورد آن اعمال شده است، برنج می باشد که نشان دهنده نقش اصلی این کالا در سبد غذایی کشورهاست. بررسی سیاست های تجاری کشورها در زمینه صادرات و واردات کالاهای اساسی ذرت، جو و سویا اعمال کرده اند نشان می دهد، اتحادیه اقتصادی اوراسیا و همچنین فدراسیون روسیه در مقابل صادرات جو سهمیه صادراتی به کار بسته اند. مصر به دلیل اقدامات بهداشتی و بهداشت گیاهی (SPS) واردات جو را محدود کرده است. سودان صادرات ذرت را ممنوع و روسیه برای صادرات این محصول سهمیه اعمال کرده است. در مقابل السالوادور به منظور تامین ذخیره ذرت اقدام به حذف تعرفه این محصول نموده است. اتحادیه اقتصادی اوراسیا در مقابل صادرات سویا سیاست های محدود کننده اتخاذ کرده است.

گروه تحقیق و پژوهش اتحادیه نهاده‌های دامی

صفحه: ۱۳	تاریخ: مرداد ۱۴۰۰	ویرایش نهایی
----------	-------------------	--------------

در جدول (۱) پیوست سیاستهایی که هر یک از کشورها در زمینه تجارت محصولات غذایی اعمال کرده اند به تفکیک کشور و محصول آورده شده است.

۸. جمع بندی

در این تحقیق به بررسی سیاستهای کشورهای پس از شیوع ویروس کووید-۱۹ در زمینه تجارت کالاهای اساسی (ذرت، جو، سویا و کنجاله سویا)، وضعیت تولید، صادرات و واردات این کالاها در جهان و پیشبینی قیمت این محصولات برای ماههای آتی پرداخته شده است.

بر اساس آمار سازمان فائو، کشورهای مهم تولیدکننده ذرت و جو، آمریکا، چین و برزیل هستند که به ترتیب ۳۹۲، ۲۵۷ و ۸۲ میلیون تن ذرت و به ترتیب ۳۹۶، ۲۵۹ و ۸۳ میلیون تن جو در سال ۲۰۱۸ تولید کردهاند. همچنین کشورهای مهم تولید کننده سویا آمریکا، برزیل و آرژانتین می باشند که حجم تولیدشان برابر با ۱۲۴، ۱۱۸ و ۳۸ میلیون تن در سال ۲۰۱۸ بوده است. عمده ترین صادرکنندگان ذرت در جهان کشورهای آمریکا، برزیل و آرژانتین و عمده ترین وارد کنندگان این محصول در جهان کشورهای مکزیک، ژان و کره جنوبی می باشد. عمده ترین صادرکنندگان جو در جهان کشورهای فرانسه، استرالیا و روسیه و عمده ترین وارد کنندگان این محصول در جهان کشورهای چین، عربستان و ایران می باشد. عمده ترین صادر کنندگان سویا در جهان کشورهای برزیل، آمریکا و پاراگوئه و عمده ترین واردکنندگان این محصول کشورهای چین، آرژانتین و مکزیک می باشند. عمده ترین صادر کنندگان کنجاله سویا در جهان کشورهای آرژانتین، برزیل و آمریکا و عمده ترین کشورهای وارد کننده این محصول اندونزی، ویتنام، تایلند و فرانسه می باشند.

سایر نتایج تحقیق نشان می دهد، کشورها پس از شیوع کووید-۱۹، سیاستهای ممنوعیت/سهمیه صادرات به منظور اطمینان از ذخایر داخلی خود و محدودیت واردات به منظور کنترل شیوع این بیماری به واسطه واردات این نهادهها را اجرا کردهاند. کشورهای عمده تولید کننده کالاهای اساسی مانند چین و آمریکا و کشورهای عمده وارد کننده این کالاها مانند اسپانیا و ایران درگیر ویروس کرونا هستند. بر این اساس به منظور کنترل شیوع این ویروس، زنجیره تامین هم از سمت عرضه کننده و هم از سمت تقاضا کننده برای ماههای آتی زمان برتر خواهد شد بنابراین احتمال افزایش قیمت محصولات دور از ذهن نخواهد بود. پیشبینی قیمت کالاهای اساسی نشان می دهد، طی دوازده ماه آتی (آوریل ۲۰۲۰ لغایت مارس ۲۰۲۱) قیمت ذرت از ۱۶۲ دلار در هر تن (قیمت در ماه مارس ۲۰۲۰) بطور متوسط به ۱۶۸ تا ۱۷۰ دلار، قیمت جو از ۱۱۵ دلار در هر تن (قیمت در ماه مارس ۲۰۲۰) بطور متوسط به ۱۱۷ تا ۱۲۰ دلار، قیمت سویا از ۳۷۲ دلار در هر تن (قیمت در ماه مارس ۲۰۲۰) بطور متوسط به ۳۹۵ تا ۴۰۷ دلار و قیمت کنجاله سویا از ۳۷۵ دلار در هر تن (قیمت در ماه مارس ۲۰۲۰) بطور متوسط به ۳۹۵ تا ۴۰۰ دلار افزایش خواهند یافت. با توجه به سهم بالای واردات این کالاهای اساسی در زنجیره تولید بخش دام، انتظار می رود افزایش قیمت این نهادههای دامی اثرات تورمی در اقتصاد داخلی داشته باشد. بر این اساس توصیه می شود در صورت افزایش نرخ ارز پایه گمرکی و احتمالاً اصلاح نرخهای تعرفه، نرخ تعرفه گمرکی محصولات فوق بیش از ۵۰ درصد کاهش یابد تا اثرات تورمی افزایش قیمت جهانی و نرخ ارز پایه محاسباتی جبران شود.

گروه تحقیق و پژوهش اتحادیه نهادههای دامی

صفحه: ۱۴	تاریخ: مرداد ۱۴۰۰	ویرایش نهایی
----------	-------------------	--------------

منابع و مراجع

۱- <https://www.fao.org>

۲- <https://www.macmap.org/en/covid19>

۳- <https://www.trademap.org/>

۴- <https://www.worldbank.org/>

پیوست

جدول (۱). اقدامات کشورها در خصوص تجارت مواد غذایی پس از شیوع کرونا

کشور	کالاها	تعلیق الزامات صدور گواهینامه	حذف تعرفه	سهمیه صادرات	کاهش تعرفه	کاهش تعرفه / افزایش سهمیه ها	مجوز یا مجوزهای لازم برای صادرات	ممنوعیت / محدودیت واردات به دلایل SPS	ممنوعیت صادرات
اتحادیه اقتصادی اوراسیا	ارزن								*
	برنج (به استثناء منشاء قزاقستان)								*
	دانه آفتابگردان								*
	شلغم								*
	غلات								*
	گندم سیاه								*
	آرد سبوس دار								*
	پیاز								*
	جو چاودار								*
	سویا خرد شده								*
	سویا خرد نشده								*
	سیر								*

گروه تحقیق و پژوهش اتحادیه نهاده های دامی

کشور	کالاهای	تعلیق الزامات صدور گواهینامه	حذف تعرفه	سهیمیه صادرات	کاهش تعرفه / افزایش سهمیه ها	کاهش تعرفه / افزایش سهمیه ها	مجوز یا مجوزهای لازم برای صادرات	ممنوعیت / محدودیت واردات به دلایل SPS	ممنوعیت صادرات
	فرآورده های غذایی از گندم سیاه								*
	گرانول دانه غلات								*
	گندم سیاه پوست کنده شده								*
اردن	محصولات حیوانی							*	
	محصولات گیاهی							*	
ازبکستان	روغن های گیاهی				*				
	لبنیات				*				
	آرد				*				
	شکر				*				
آفریقای جنوبی	مرغ				*				
	کالاهای اساسی ، به سند رسمی مراجعه کنید				*				
الجزایر	محصولات غذایی							*	
السالوادور	برخی محصولات غذایی ،								*

گروه تحقیق و پژوهش اتحادیه نهاده های دامی

صفحه: ۱۶	تاریخ: مرداد ۱۴۰۰	ویرایش نهایی
----------	-------------------	--------------

کشور	کالاهای	تعلیق الزامات صدور گواهینامه	حذف تعرفه	سهیمیه صادرات	کاهش تعرفه	کاهش تعرفه افزایش سهمیه ها	مجوز یا مجوزهای لازم برای صادرات	ممنوعیت / محدودیت واردات به دلایل SPS	ممنوعیت صادرات
	محصولات دارویی و تجهیزات محافظ شخصی								
	برنج		*						
	ذرت		*						
	لوبیا							*	
	لوبیا		*						
اندونزی	پیاز	*							
	سیر	*							
	اوکراین			*				*	
	گندم			*					
	گندم سیاه							*	
بلاروس	پیاز							*	
	پیازچه							*	
	سیر							*	
	بلغورگندم سیاه							*	
	گندم سیاه							*	
تایلند	تخم مرغ						*		
ترکیه	لیمو					*			
چین	حیوانات وحشی و محصولات آنها						*		
	میوه ها				*				
سنت کیتس و نوویس	آب میوه ها				*				
	سبزیجات				*				
سودان	سورگوم							*	

گروه تحقیق و پژوهش اتحادیه نهاده های دامی

صفحه: ۱۷	تاریخ: مرداد ۱۴۰۰	ویرایش نهایی
----------	-------------------	--------------

کشور	کالاها	تعلیق الزامات صدور گواهینامه	حذف تعرفه	سهیمیه صادرات	کاهش تعرفه / افزایش سهمیه ها	کاهش تعرفه / افزایش سهمیه ها	مجوز یا مجوزهای لازم برای صادرات	ممنوعیت / محدودیت واردات به دلایل SPS	ممنوعیت صادرات
	ذرت								*
سوئیس و لیختن اشتاین	تخم مرغ				*				
	سیب زمینی				*				
	کره				*				
صربستان	کالاهای اساسی								*
	ذرت				*				
فدراسیون روسیه	جو				*				
	جو چاودار				*				
	حیوانات غیربومی						*		
	دانه های (فرآوری شده)							*	
	گندم				*				
	ماهی های زنده						*		
	مزلین				*				
فیلیپین	برنج							*	
قرقیزستان	برخی از مواد غذایی								*
	محصولات غذایی								*
قزاقستان	محصولات غذایی								*
کامبوج	برنج								*
	ماهی								*
گرجستان	حیوانات زنده						*		

گروه تحقیق و پژوهش اتحادیه نهاده های دامی

صفحه: ۱۸	تاریخ: مرداد ۱۴۰۰	ویرایش نهایی
----------	-------------------	--------------

کشور	کالاها	تعلیق الزامات صدور گواهینامه	حذف تعرفه	سهیمیه صادرات	کاهش تعرفه / افزایش سهمیه ها	کاهش تعرفه / افزایش سهمیه ها	مجوز یا مجوزهای لازم برای صادرات	ممنوعیت / محدودیت واردات به دلایل SPS	ممنوعیت صادرات
	ماهی							*	
مصر	زنجبیل							*	
	سبز							*	
	سیب							*	
	لوبیا							*	
	نخود							*	
	فرنگی							*	
	هویج							*	
مقدونیه شمالی	آرد گندم							*	
	مزلین							*	
	گندم							*	
موریتانی	سبزیجات				*				
	پودر شیر				*				
	روغن پخت و پز				*				
	گندم				*				
	میوه				*				
	ماهی							*	
موریس	حیوانات زنده							*	
	برنج							*	
میانمار	برنج							*	
هند	برنج					*			
هندوراس	لوبیا							*	
ویتنام	برنج							*	
	حیوانات وحشی و محصولات آنها							*	
کلمبیا	ذرت ، سورگوم				*				

گروه تحقیق و پژوهش اتحادیه نهاده های دامی

صفحه: ۱۹	تاریخ: مرداد ۱۴۰۰	ویرایش نهایی
----------	-------------------	--------------

عنوان گزارش: بررسی بازار جهانی و تغییرات قیمت نهاده های اساسی صنایع خوراک دام و طیور بعد از شیوع کووید - ۱۹

کشور	کالاهای	تعلیق الزامات صدور گواهینامه	حذف تعرفه	سهیمیه صادرات	کاهش تعرفه / افزایش سهمیه ها	مجاز یا مجوزهای لازم برای صادرات	ممنوعیت / محدودیت واردات به دلایل SPS	ممنوعیت صادرات
	دانه ، دانه سویا ، کیک روغن							
نیجریه	ذرت						*	

گروه تحقیق و پژوهش اتحادیه نهاده های دامی

ویرایش نهایی	تاریخ: مرداد ۱۴۰۰	صفحه: ۲۰
--------------	-------------------	----------

www.iranavanda.com

email: info@iranavanda.com

آدرس اتحادیه: تهران خیابان قائم مقام فراهانی
کوچه بیست و ششم پلاک ۱۰ واحد ۱۲

تلفن: ۶-۸۸۳۱۳۳۸۵
فکس: ۸۸۸۶۵۹۰۷

گروه تحقیق و پژوهش اتحادیه نهاده های دامی

صفحه: ۲۱

تاریخ: مرداد ۱۴۰۰

ویرایش نهایی